

Remissvar – Rnr 30.16
Saco
Box 2206
103 15 Stockholm

Stockholm 14 juni 2016

Remissvar: Entreprenörsansvar och svenska kollektivavtalsvillkor vid utstationering (Ds 2016:6)

Arbetsmarknadsdepartementet har genom remiss via Saco gett Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerad departementspromemoria.

Bakgrund:

Utredningen om nya utstationeringsregler lämnade i två betänkanden SOU 2015:13 och SOU 2015:38 förslag om hur tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet skulle genomföras i svensk rätt. Den ovan nämnda departementspromemorian innehåller avvikande förslag till de två betänkandena avseende rätt till kollektivavtalsvillkor för utstationerade arbetstagare, entreprenörsansvar och behörighet för svensk domstol.

Promemorians förslag i korthet:

Rätt till kollektivavtalsvillkor för utstationerade arbetstagare

Det föreslås att en utstationerad arbetstagare ska ha rätt till arbets- och anställningsvillkor enligt ett kollektivavtal som arbetsgivaren är bunden av i förhållande till en svensk arbetstagarorganisation. Detta gäller oavsett om den utstationerade arbetstagaren är medlem i den avtalslutande arbetstagarorganisationen eller inte. Rätten till kollektivavtalsvillkor gäller för den tid som en utstationering pågår eller har pågått och för arbete som kollektivavtalet är tillämpligt på. Med denna rätt följer de skyldigheter som är kopplade till villkoren.

Vidare föreslås att rätten till arbets- och anställningsvillkor enligt svenska kollektivavtal ska gälla samtliga arbets- och anställningsvillkor enligt kollektivavtalet, utan begränsning till sådana villkor som får krävas med stöd av stridsåtgärder mot ett företag som utstationerar arbetstagare till Sverige enligt 5 a § första stycket eller 5 b § första stycket utstationeringslagen. Det innebär att rätten gäller även villkor som går utöver den hårda kärnan och som ingår i kollektivavtal som en utstationerande arbetsgivare frivilligt tecknar med en svensk arbetstagarorganisation.

Akademikerförbundet SSR
Box 128 00, 112 96 Stockholm
08-617 44 00
kansli@akademssr.se
www.akademssr.se

SSR Direkt
Frågor om anställning och arbetsliv
08-617 44 71
ssrdirekt@akademssr.se

Medlemsservice
Frågor om medlemskap och avgifter
08-617 44 70
medlem@akademssr.se

Svensk domstol ska vara behörig att pröva tvister om utstationerade arbetstagares rätt till arbets- och anställningsvillkor enligt kollektivavtal som arbetsgivaren är bunden av i förhållande till en svensk arbetstagarorganisation. I mål om utstationerade arbetstagares rätt till arbets- och anställningsvillkor enligt svenska kollektivavtal ska de preskriptionsbestämmelser gälla som skulle ha tillämpats om talan avsett en inhemsk arbetstagarare. Om den utstationerade arbetstagararen inte är medlem i den avtalslutande arbetstagarorganisationen ska 66 § MBL andra stycket gälla.

Entreprenörsansvar

Det föreslås att det införs ett entreprenörsansvar. Om en arbetsgivare som anlitas som underentreprenör för att genomföra ett entreprenadavtal inte betalar lön till en utstationerad arbetstagarare, ska arbetsgivarens uppdragsgivare och uppdragsgivare i tidigare led solidariskt ansvara för den lön som arbetsgivaren skulle ha betalat.

Entreprenörsansvaret ska gälla inom bygg- och anläggningsbranschen och det ska bara gälla i förhållande till utstationerade arbetstagarare. Det gäller bara näringsidkare.

Entreprenörsansvaret gäller lön för arbete i underentreprenaden. Det ska vara sådan lön som den utstationerade arbetstagararen har rätt till enligt ett kollektivavtal som arbetsgivaren är bunden av i förhållande till en svensk arbetstagarorganisation.

Entreprenadansvaret är primärt på så sätt att arbetstagararen kan rikta krav mot en entreprenör högre upp i entreprenadkedjan utan att först ha försökt få betalt av arbetsgivaren.

Den uppdragsgivare mot vilken entreprenörsansvar framställt har regressrätt mot arbetsgivaren och mot övriga uppdragsgivare som omfattas av entreprenörsansvaret.

En uppdragsgivare som har vidtagit rimliga kontrollåtgärder och som inte inser eller har skälig anledning att anta att arbetsgivaren underlåter att fullgöra sin skyldighet att betala lön till, ska inte vara ansvarig enligt entreprenörsansvaret.

En uppdragsgivarens entreprenörsansvar upphör om inte denne får ett skriftligt krav om ansvaret inom tre månader från det att arbetstagararens lön förföll till betalning. Ansvaret upphör också om talan om sådant ansvar inte väcks inom tolv månader från det att lönen förföll till betalning.

Svensk domstol ska vara behörig i mål om utstationerade arbetstagares krav om entreprenörsansvar.

Våra kommentarer:

Akademikerförbundet SSR ställer sig bakom förslaget att en utstationerad arbetstagarare ska ha rätt till arbets- och anställningsvillkor enligt ett kollektivavtal som arbetsgivaren är bunden av i förhållande till en svensk arbetstagarorganisation även om denne inte är medlem i den avtalslutande arbetstagarorganisationen och att denna rätt inte begränsas till villkor enligt den hårda kärnan. Som konstateras i promemorian åtar sig en utstationerad arbetsgivare som frivilligt träffar ett kollektivavtal med en svensk arbetstagarorganisation att tillämpa dessa villkor på alla arbetstagarare för det

arbete som utförs här. Det är därför rimligt att utstationerade arbetstagners rätt till kollektivavtalsvillkor även omfattar villkor som går utöver den hårda kärnan i dessa fall. Det är även lämpligt, som föreslås, att utstationerade arbetstagnern kan väcka talan vid svensk domstol i tvister om rätt till arbets- och anställningsvillkor enligt svenska kollektivavtal.

Akademikerförbundet SSR välkomnar att det införs ett entreprenörsansvar och ställer sig i huvudsak bakom förslaget. Det är positivt att entreprenörsansvaret gäller i flera led och att det är solidariskt och primärt. Det finns uppgifter om att utstationerade arbetstagnere har problem med att få ut sin lön utbetald, varför det är viktigt med ett effektivt system som en utstationerad arbetstagnere kan använda sig av för att erhålla lönen. När arbetstagnern kan vända sig mot entreprenörer högre upp i entreprenadkedjan med sitt krav medför det ett ökat skydd. Som påtalas i promemorian kan också ett entreprenörsansvar förväntas ha preventiva effekter och medföra en självsanering inom berörda branscher, som leder till en marknad med konkurrens på lika villkor.

Entreprenörsansvar borde även införas för inhemska arbetstagnere. Det borde också gälla inom alla branscher och inte begränsas till bygg- och anläggningsbranschen.

Akademikerförbundet SSR anser att entreprenörsansvaret borde omfatta den avtalade lönen såsom föreslogs i SOU 2015:38. Föreligger ett svenskt kollektivavtal som inte innehåller några bestämmelser om lönenivå finns risk att entreprenörsansvaret inte kan göras gällande. Det kan inte heller göras gällande i ett fall där det inte föreligger något svenskt kollektivavtal. Det kan få till effekt att entreprenörer i första hand anlitar underentreprenörer utan kollektivavtal.

Akademikerförbundet SSR delar inte uppfattningen att en uppdragsgivare som vidtagit rimliga kontrollåtgärder och som inte inser eller har skälig anledning att anta arbetsgivaren inte betalar lönen, ska vara fri från entreprenörsansvaret. Förslaget innebär att det blir en otydlig reglering. Det anges inte vad som ska utgöra rimliga kontrollåtgärder, utan det ska bedömas från fall till fall. Det blir svårt för en utstationerad arbetstagnere att bedöma om en uppdragsgivares invändning om att rimliga kontrollåtgärder vidtagits är korrekt och om denne därmed har kvar sitt entreprenörsansvar eller inte. Systemet med entreprenörsansvar ska vara ett skydd för den utstationerade arbetstagnern, men med denna typ av bestämmelse urholkas skyddet. Det kan även uppstå problem i förhållande till de tidsfrister som föreslås.

Arbetstagnern ska framställa ett krav om entreprenörsansvar inom tre månader från det att lönen förföll till betalning. Om en uppdragsgivare därvid gör invändning om att rimliga kontrollåtgärder genomförts och detta visar sig vara riktigt vid en rättslig bedömning, finns risk att arbetstagnern på grund av tidsfristerna förlorat sin möjlighet att vända sig mot en annan uppdragsgivare i tidigare led med sitt krav. Vidare kommer med stor sannolikhet en uppdragsgivares möjlighet att göra invändning om att kontrollåtgärder vidtagits leda till ett flertal tvister och domstolsprocesser.

Akademikerförbundet SSR menar att entreprenörsansvaret bör vara strikt som föreslogs i SOU 2015:38.



Akademikerförbundet SSR anser att de tidsfrister som föreslås för arbetstagaren att framställa krav om entreprenörsansvar och väcka talan borde vara längre. Det måste särskilt beaktas att det är fråga om utstationerade arbetstagare som förmodligen inte behärskar det svenska språket och inte är bekanta med det svenska rättssystemet. Generellt tar det också tid innan det står klart för arbetstagaren att arbetsgivaren inte har för avsikt att betala lönen.

Akademikerförbundet SSR ställer sig bakom förslaget om behörighet för svensk domstol i mål om utstationerade arbetstagares rätt till arbets- och anställningsvillkor enligt svenska kollektivavtal och om utstationerade arbetstagares krav om entreprenörsansvar.

Ullika Dalén
Chefsjurist
ullika.dalen@akademssr.se